

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

FSZOI és OORI

- szájhigiénés állapot felmérése
- dentális rehabilitáció, ellátás
- gondozás
- integrálása a 'hétköznapi fogorvoshoz járás'-hoz

összefoglaló

Fogászati és szájsebészeti OKtató Intézet és Országos Orvos Rehabilitációs Intézet

Speciális ellátást igénylő pácienseink

állapotfelmérés

- klinikai vizsgálat
- stomatoonkológiai szűrés
- szájhigiénés kérdőív
- táplálkozási- és rossz szokásokról szóló kérdőív

ellátás és gondozás

- góctalanítás
- szanálás
- konzerváló fogászat

prevenció

- fogyatékoság
- motiváció
- empátia

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

Fogyatékoság

A fogyatékosággal élő emberek/betegek/bentlakó fogászati szempontból egy súlyosan veszélyeztetett csoport

szájhygiénés gyakorlat és fogorvosi ellátás elérése akadályozott

**betegség
rendellenesség**

**biológiai működés
szervezet szintű
zavara,
károsodása,
sérülése**

**személy szintű
funkciózavar**

MOZGÁS
fogyatékoság

EPIDEMIOLOGIA

fogyatékosok

a Föld népességének 15%-a
valamilyen fogyatékosággal él

Magyarországon a lakosság 5%-a
érintett, kb. 491.000 fő

- látásfogyatékoság
- beszéd fogyatékoság
- hallásfogyatékoság
- mozgásfogyatékoság
- értelmifogyatékoság
- társadalmi beilleszkedési fogyatékoság

World Health Organization, Higher estimates of prevalence, Growing numbers, *Summary World report on disability*, 2011; 7-8. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/70670/1/WHO_NMH_VIP_11.01_eng.pdf
Központi Statisztikai Hivatal, 2011. évi népszámlálás, 11. Fogyatékosággal élők, Budapest, 2014, 12. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_11_2011.pdf

MOZGÁSFOGYATÉKOSSÁG

- alapvető higiéniai deficit
- szájhigiénés rutin felborulás
- rendelőbe jutási nehézségek
- rendelőben mobilitási nehézségek
- akadálymentesítés
- fekvő kezelés
- kezelés háznál, ágyban, kerekesszékekben

Baleset,
amputáció

Fejlődési
rend-
ellenesség

Stroke, SM,
Parkinson
kór

mozgás szervrendszerének
funkcionális vagy
strukturális változása

C. KWOK*, A. MCINTYRE*, S. JANZEN*, R. MAYS* & R. TEASELL*†Oral care post stroke: a scoping, review Journal of Oral Rehabilitation 2015 42: 65--74

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

Kezelést befolyásoló tényezők

a beteg általános
egészségi állapota

a beteg pszichés
állapota

a betegek
sztomatológiai
állapota

a fogorvos

A beteg általános egészségi állapota

- akadályozottság a rendelő elérésében
- mobilitási nehézségek a rendelőben (fogorvosi szék, öblítés, testtartás)
- multifaktoriális szisztémás betegségek
- gyógyszerelés
- véralvadásgátlók, antidepresszánsok
- izombénulás

A beteg pszichés állapota

- betegek rugalmatlan gondolkodása
- túlzott elvárások

**kooperáció
hiánya**

**szorongás
agresszió
depresszió**

**kommunikáció
(dysphagia,
afázia)**

Felmérésünk eredményei:

- A szájhyiériás állapotuk jelenlegi és valószínű a balesetet és betegséget megelőzően is rosszabb volt, mint az átlag populációé.
- A fogazat pótoltsága minimális
- A fogászati és szájnyálkahártya elváltozások okozta fájdalmak minimálisak az általános fogászati állapotukhoz képest.
- Többségük nem jár rendszeresen fogorvosi szűrővizsgálatra.
- Női betegek értékei jobbak, mint a férfi betegeké

korcsoportok

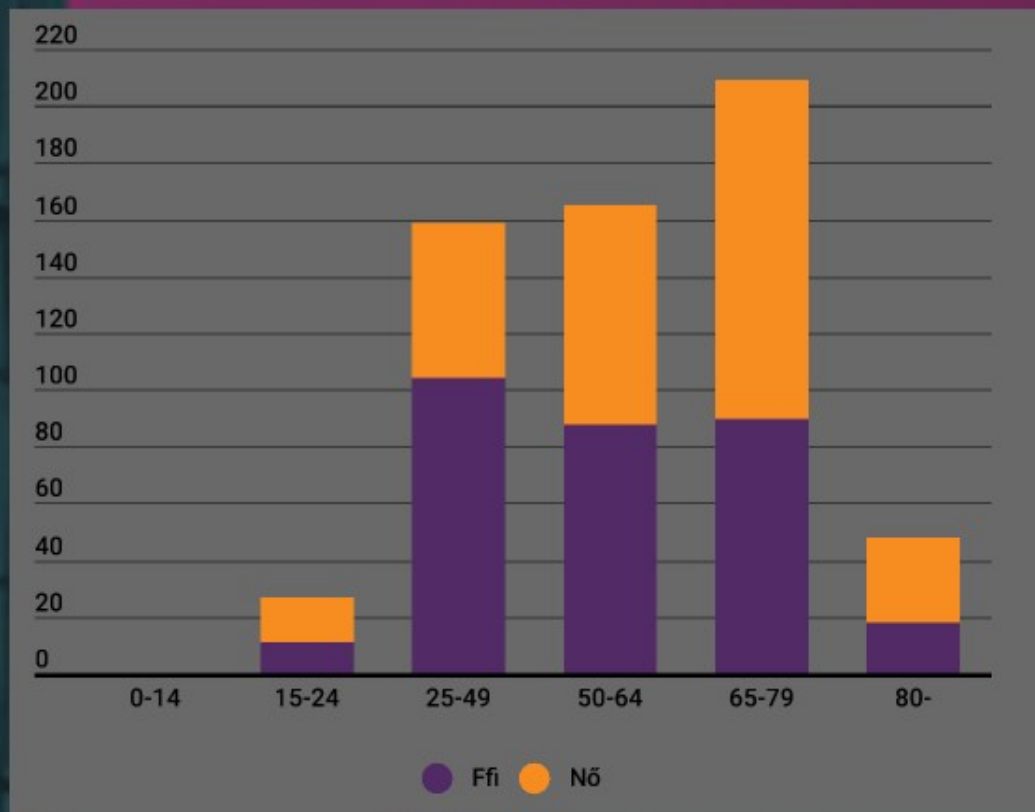
DMFT

FOGMOSÁS

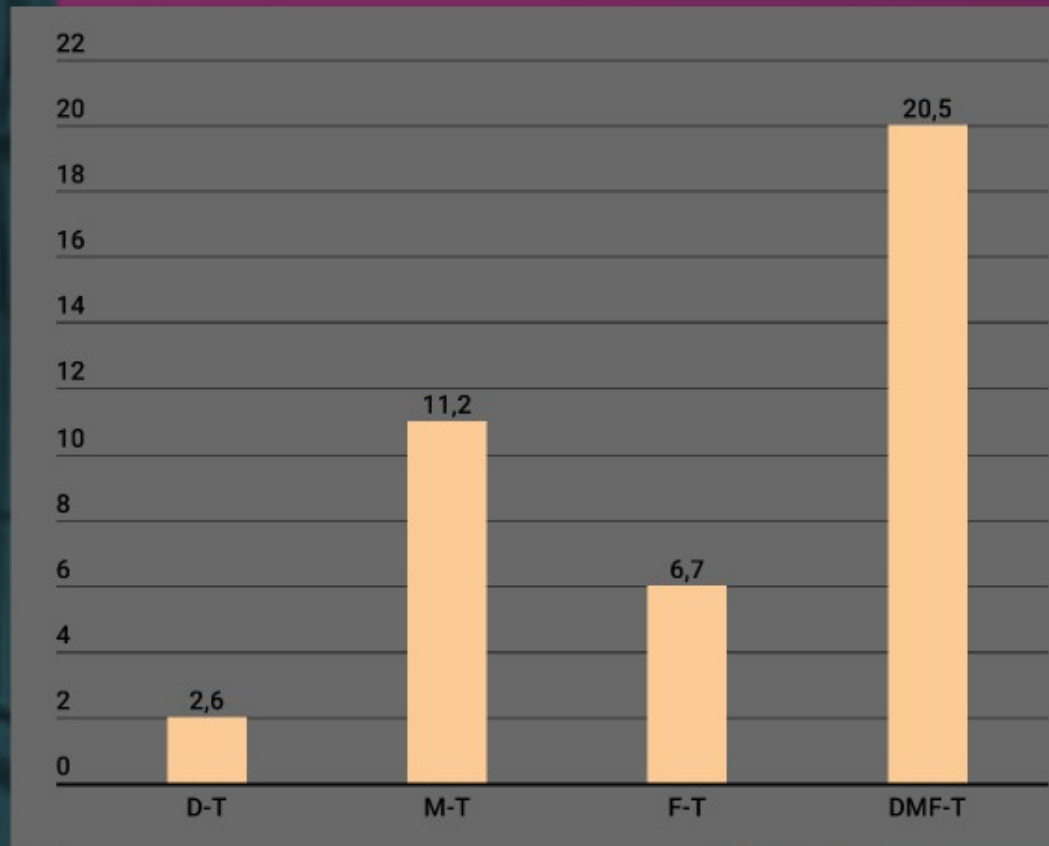

KORCSOPORTONKÉNTI MEGOSZLÁS

n=608

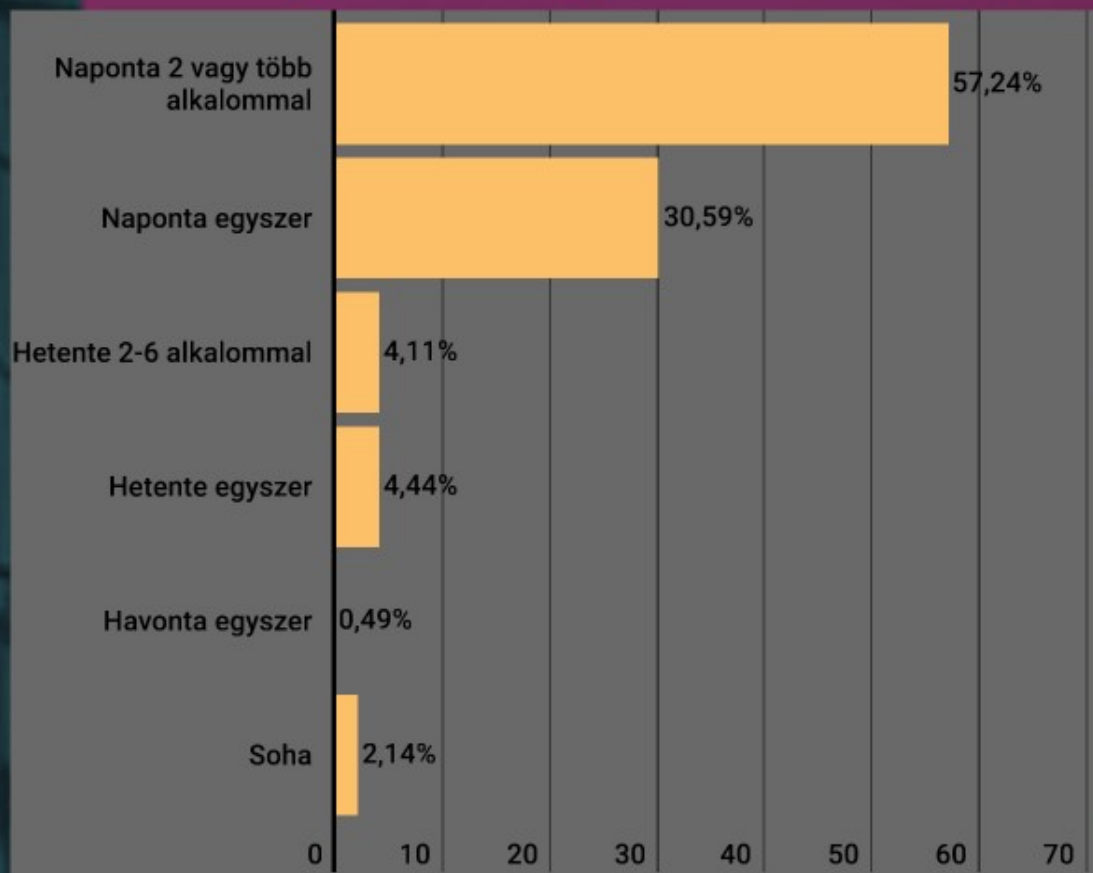

DMF-T

Fogmosás gyakorisága és fog eredetű fájdalom

68,6% nincs
28,3% igen
3,1 % nem tudom

teendők

- A páciensek alapbetegségeinek felmérése
- rehabilitáció oka
- rehabilitáció időtartama, alkalmai, gyakorisága
- érkezéskor és távozáskor mért FIM és Bartel index

Funkcionális függetlenség mértéke – Functional Independent Measure /FIM/

Tételek:

1. Önellátás

A. Étkezés

B. Tisztálkodás

C. Fürdés

D. Öltözködés (felső testfél)

E. Öltözködés (alsó testfél)

F. Toaletthigiéné

2. Sphincter kontroll

G. Vizeletretartás

H. Székletretartás

3. Mobilitás (transzferek)

I. Átülés (ágy-szék-kerekesszék)

J. WC transzfer

K. Fürdőszoba transzfer

felvétel távozás kontroll

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

7. Teljes függetlenség: minden tevékenységét a többi emberhez hasonlóan végzi (segédeszköz és irányítás nélkül, elfogadható időn belül).

6. Részleges függetlenség: tevékenységéhez bizonyos segítséget igényel (segédeszközt, biztonsági intézkedéseket vagy az átlagosnál több időt).

Függőség: - adott tevékenység elvégzéséhez más személy felügyelete, fizikális segítsége szükséges, vagy nem képes a tevékenységre.

Részleges függőség: - az adott tevékenység felét vagy annál többet elvégez (50%+). A szükséges segítség szintjei:

5. Felügyelet: nem kíván egyéb segítséget, csak odafigyelést, tanácsokat, irányítást, fizikális kontaktus nélkül. A segítő megadja a szükséges információkat vagy feladja az ortézist.

4. Kis fizikális segítség: fizikális kontaktus szükséges, de nem több mint érintés, a tevékenység 75%-ánál többet tesz meg.

3. Mérsékelt segítség: több mint érintés a szükséges segítség, a tevékenység 74-50%-át tudja elvégezni.

Teljes függőség: 50%-nál kevesebbet képes elvégezni, sok vagy teljes segítség szükséges a tevékenység elvégzéséhez.

2. Nagyfokú segítség: a tevékenység 25-49%-át képes elvégezni.

1. Teljes segítség: a tevékenység kevesebb, mint 25%-át képes elvégezni.

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

Csoportok

1. csoport

a sérülés előtt megfelelő szájhigiéniével rendelkezett

A. alcsoport--van igénye és képes rá, hogy segítsünk a helyes szájhigiénés technika megtanulásában

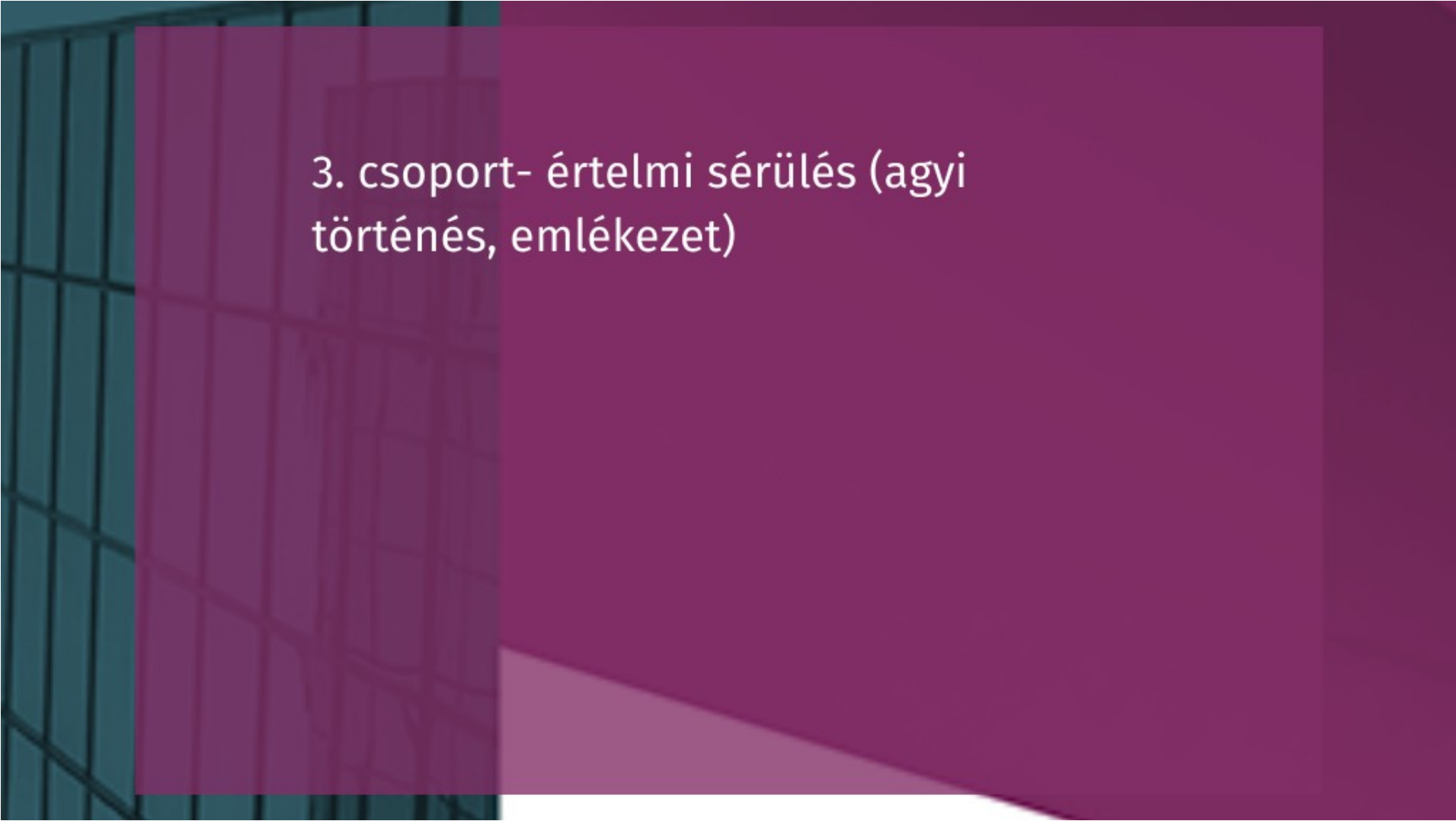
B. alcsoport-- nincs igénye rá, hogy segítsünk a helyes szájhigiénés technika megtanulásában

C. alcsoport-- nem képes rá a funkcióvesztés miatt, de motivált

D. alcsoport-- nem képes rá a funkcióvesztés miatt, de nem is motivált

2. csoport- már a sérülés előtt sem rendelkezett megfelelő szájhygiénével

- A. alcsoport-- van igénye (él a lehetőséggel, 2. esély) és képes rá, hogy segítsünk a helyes szájhygiénés technika megtanulásában
- B. alcsoport-- nincs igénye rá, hogy segítsünk a helyes szájhygiénés technika megtanulásában
- C. alcsoport-- nem képes rá a funkcióvesztés miatt, de motivált
- D. alcsoport-- nem képes rá a funkcióvesztés miatt, de nem is motivált

3. csoport- értelmi sérülés (agyi történés, emlékezet)

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

A fogászati kezelés speciális szempontjai

Szájhigiénés kezelés

- manuális funkciók csökkenése, kiesése
- bénult arcizmok, nyelv

módszer

- nehezített nyelés
- táplálkozási szokások megváltozása
- (puha állagú, szénhidrát dús és magas cukortartalmú ételek)

módszer

- parenterális táplálás, szájszárazság
- gyógyszer mellékhatások

felmérés és szűrés

státusza?
állapota?
motiváltsága?

egyéni vagy inkább
csoportos?

#1

#2

#3

fogorvosi kezelés

góc
parodontológiai
konzerváló
protetika

TIPPEK

1. szerencsés ha a
szűrővizsgálatnál is már
ott van a fogászati
klinikai higiénikus

2. anamnézist és
gyógyszerelést alaposan
megismerni (bartel, FIM)

3. kezelőorvossal és
gyógytornászokkal
egyeztetni

4. esetleges CT és MRI
felvételeket megismerni

szájhigiéné

MIKOR?
kiscsoportos
foglalkozások
egyén tanácsadás
gondozók, ápolók,
hozzátartozók edukálása

Parodontális vonatkozások...

szájüregi baktériumok aspirációja--pneumonia--COPD

parodontális tasakok, fekélyek--véráramba kerülő baktériumok-- endocarditis, atherosclerosis

kémiai plakk kontroll

0,2 % CHX	✓ ✓	0,12 % CHX	✓ ✓	0,05 % CHX	✓ ✓
1-2 hét		1 hónapig		több hónapon	

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016

eszközök

összefoglalás

A rehabilitáció alatt álló betegek speciális ellátást igénylő betegek
(nagyreszt mozgás-korlátozottságuk miatt)

Különböző rizikócsoportha tartozó betegek

- stroke- afáziás betegek, agysérültek
- tetreplég, paraplég
- fogorvosi székbe való beültetés
- szájhigiénés tanácsadás és prevenciós kezelés időtartama, helyszíne

A rehabilitáció alatt álló betegek fogászati prevenciója és ellátása

06/09/2018

dr. Németh Orsolya, PhD
témavezető
adjunktus
kutatás szám: 4913/2016